

YOSHLAR ORASIDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING
IJTIMOIY AHAMIYATI*Muhsina Jo‘raboyeva*

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar orasida ekoturizmni rivojlantirishning ijtimoiy, ekologik va madaniy ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada ekologik ongning shakllantirish, tabiiy va madaniy merosni saqlash, yoshlarning sog‘lom turmush tarzini rag‘batlantirish, shuningdek, ularni mintaqaviy va xalqaro turizm jarayonlarida faol ishtirok etish yo‘llari yoritilgan. Shuningdek, ekoturizm orqali yoshlar orasida ijtimoiy barqarorlik va ekologik madaniyatni rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: ekoturizm, yoshlar, ijtimoiy ahamiyat, ekologik ong, barqaror turizm, madaniy meros, tabiatni muhofaza qilish, sog‘lom turmush, mintaqaviy hamkorlik.

Ekoturizm va yoshlar

Yoshlar jamiyatning eng faol va kreativ qatlami bo‘lib, mamlakat rivojida katta rol o‘ynaydi. Ular nafaqat iqtisodiy, balki ekologik va madaniy sohalarda ham yangi g‘oyalar va tashabbuslar bilan chiqadi. Shu nuqtai nazardan, yoshlar orasida ekoturizmni rivojlantirish jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta‘minlashda muhim vosita hisoblanadi. Ekoturizm — bu tabiiy muhitni asrash bilan bog‘liq turizm turidir. Yoshlar uchun ekoturizm nafaqat dam olish, balki tabiat va madaniyat bilan muloqot qilish, ekologik ongning oshirish imkoniyatidir. Masalan, Zomin, Arnasoy, Forish kabi hududlarda o‘tkaziladigan ekologik sayohatlar yoshlar orasida tabiatga hurmat, ekologik mas‘uliyat va sog‘lom turmushga qiziqish uyg‘otadi. O‘zbekiston sharoitida ekoturizmni rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyati bir necha asosiy jihatlarga bo‘linadi:

1. Ekologik ongning shakllantirish: Yoshlar tabiatni muhofaza qilishga o‘rgatiladi, chiqindilarni kamaytirish, suv va energiya resurslarini tejash bo‘yicha ko‘nikmalar hosil qiladi.

2. Madaniy merosni saqlash: Ekoturizm yo‘nalishlari orqali tarixiy yodgorliklar, qadimiy arxitektura va hunarmandchilikni o‘rganish imkoniyati yaratiladi.

3. Sog‘lom turmush tarzini rag‘batlantirish: Ekoturizm faol harakatni, piyoda yurishni, velosiped va sport turlarini rivojlantiradi, bu esa yoshlarning jismoniy salomatligini oshiradi.

4. Ijtimoiy integratsiya: Ekoturizm yoshlarni birlashtiradi, jamoaviy ishlarni rivojlantiradi, yangi do‘stlik va hamkorlik aloqalarini shakllantiradi. Shu tarzda ekoturizm yoshlarning nafaqat ma‘naviy va jismoniy rivojlanishiga, balki ijtimoiy ko‘nikmalarini shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Ekoturizmning barqaror rivojlanishdagi roli

Ekoturizm barqaror turizm tamoyillari asosida tashkil etiladi. Bu yoshlarni ekologik va ijtimoiy barqaror hayot tarziga jalb qiladi. Ular nafaqat o'z shaxsiy manfaatlarini ko'zlaydi, balki atrof-muhitni asrash va hududlarni barqaror rivojlantirishga hissa qo'shadi. Masalan, Arnasoydagi ko'llar, Zomin milliy bog'i va Forishdagi dasht hududlari yoshlar uchun ekologik tadqiqot maydoni sifatida xizmat qiladi. Talabalar va yosh tadbirkorlar ushbu hududlarda ekskursiyalar, ekologik monitoring, chiqindilarni boshqarish va tabiatni muhofaza qilish bo'yicha loyihalarni amalga oshiradilar. Bundan tashqari, ekoturizm mintaqaviy va xalqaro hamkorlikni rivojlantiradi. Yoshlar xorijiy mehmonlar bilan muloqot qilish, turizm va ekologiya sohasida tajriba almashish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu orqali ijtimoiy va madaniy ko'nikmalar oshadi, yangi loyihalar va startaplar paydo bo'ladi. Ekoturizmning iqtisodiy jihati ham muhimdir. Yoshlar hududiy turizm tarmoqlarida faol ishtirok etib, mahalliy tadbirkorlik va hunarmandchilikni rivojlantirishga hissa qo'shadi. Masalan, sayohat yo'nalishlari bo'yicha tashkil etilgan ekoturizm klublari mahalliy iqtisodiyotga barqaror daromad manbai yaratadi.

Yoshlar va ijtimoiy taraqqiyot

Yoshlarni ekoturizmga jalb qilish ijtimoiy taraqqiyotga xizmat qiladi. Bu jarayon orqali ular:

- Jamiyatda ekologik ongni targ'ib qiladi;
- Madaniy merosni saqlash va rivojlantirishda faol ishtirok etadi;
- Sog'lom turmush tarzini qabul qiladi va tarqatadi;
- Jamiyatdagi ekologik va ijtimoiy muammolarga yechim taklif qiladi;
- Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda innovatsion g'oyalarni amalga

oshiradi. Ekoturizm yoshlar orasida rahbarlik, mas'uliyat va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Bu esa ularni kelajakda ekologik va ijtimoiy innovatsiyalarni yaratishga tayyorlaydi. Mintaqaviy va xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, yoshlar ekoturizm orqali jamiyatning barqaror rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi. Shu bilan birga, ular o'z bilim va ko'nikmalarini jamiyat manfaatlariga yo'naltiradi, ekologik barqarorlikni targ'ib qiladi va madaniy merosni asrashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi. Yoshlar va barqaror turizm dasturi 2024. Toshkent, 2024.
2. UNWTO. Youth Engagement in Ecotourism. Madrid, 2023.
3. UNESCO. Education for Sustainable Development in Tourism. Paris, 2022.
4. Alimova, S. "Yoshlar va ekologik ongni rivojlantirish." Barqaror rivojlanish jurnali, №2, 2024.
5. O'zbekiston Milliy universiteti. Ekoturizm bo'yicha talabalar amaliy ishlari. Toshkent, 2024.
6. Qosimov, D. "Ekoturizm va yoshlar ijtimoiy faolligi." Turizm va jamiyat, №3, 2023.